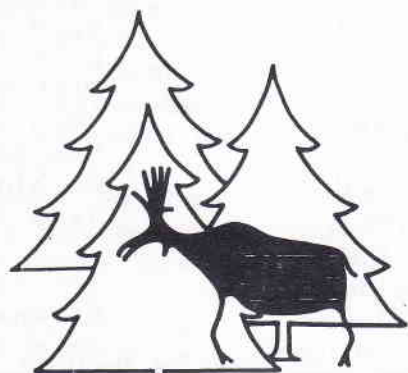

SKOGER HISTORIELAG

Et historielag om skogen

ERLING AMUNDSEN i luftig sving i Konnerudkollen
under Hovedlandsrennet i

KONNERUDKOLLEN 7. mars 1926

Her vant han yngste klasse. Hovedlandsrennet tilsvarte dagens NM.

FOTO: H.C. Christoffersen.

SKOGER HISTORIELAG 15 ÅR.

Skoger kommunes sammenslutning med Drammen 1.1.1964, førte bl.a. til at det i de følgende år ble utarbeidet omfattende utbyggingsplaner for deler av Skogers tidligere område. Utbyggingen ville i stor grad kunne forandre landskapets karakter og sette kulturminner i fare.

Den store tekniske utvikling fra mange år tilbake innenfor jord- og skogbruk, hadde etter hvert medført store driftsmessige omstillinger hva angår bruk av bygninger, maskiner, redskaper, husgeråd, m.m. Det var stor fare for at noe av det som var tatt ut av bruk, kunne forfalle eller på annen måte gå tapt.

Dette var nok også med i tankene da flere personer med sterk interesse for Skogers gamle historie, våren 1975 tok initiativ til dannelsen av et historielag.

Etter at et orienterende møte var avholdt, og et på møtet nedsatt arbeidsutvalg, hadde foretatt det forberedene arbeide for stiftelse av laget, ble

SKOGER HISTORIELAG

konstituert i møte på Skogvang i Skoger 29. april 1975.

Det ble vedtatt at laget skulle omfatte hele det område som ved sammenslutningen utgjorde tidligere Skoger kommune, (Skoger, Konnerud og Strømsgodset.) De vedtekter som dengang ble vedtatt, er senere blitt tilpasset utviklingen innen laget, inntil 24. april 1988, da årsmøtet vedtok nye reviderte vedtekter. Lagets formål, beskrevet i de opprinnelige vedtekters pgr.1 og 2, er uforandret, bortsett fra en mindre tilføyelse i hver av de nevnte paragrafer som er slått sammen til pgr. 1 i de nye vedtekter. Det kan således fastslås at lagets formål er det samme idag som for femten år siden.

Historielagets første styre besto av:

Markus Johnsrud, formann
Henry Mathiesen,
Nora Unelsrød,
Kristoffer Halden og
Olaf Rustand.

Varamedlemmer:

Odd Steen,
Harald Aabel og
Hans Steen.

Det valgte styre påbegynte straks arbeidet med å realisere de oppgaver lagets vedtekter la opp til. Det ble oppnevnt kontaktpersoner for styret, i alt 8, fordelt på de 3 tidligere sogn. Arbeidsoppgaver ble tildelt personer som skulle samarbeide om bestemte oppgaver. Ordningen skulle bli begynnelsen til de organiserte komiteer, grupper og utvalg, som etterhvert ble så betydningsfulle at de ble "bærebjelker" i lagets virksomhet.

I lagets første 5 års periode ble det oppnevnt komiteer og utvalg som skulle ta seg av følgende:

Innsamling av gårdsredskaper og opprettelse av bygdesamling.
Innsamling og registrering av bilder av historisk verdi.
Registrering av stier og veier.
Registrering av gamle boplasser.
Intervju av de eldre.
Skoger gamle kirke.
Videreføring av Skogerboken.
Fremdriftsplaner for Konnerudgrubene.Grubeutvalget.
Diverse spesialoppgaver.
Avvikling av møter og andre arrangementer.

I årene som senere fulgte ble det i tillegg oppnevnt disse komiteer, grupper og utvalg: Teatergruppen.
Gotisk gruppe.
Stiftelse for grubemuseet.
Historielagsnytt - red.kom.
Natursti v/Konnerudkollen.
Film av dagens jord- og skogbruk.

Arkivgruppe.

Navnekomite.

Enkelte komiteer har avsluttet sitt arbeide. Andre er periodisk i arbeide, mens de "tyngre komiteer" er i kontinuierlig virksomhet.

Det er av de nevnte komiteer, utvalg og grupper nedlagt et meget betydningsfullt arbeide av varig verdi. Det samme gjelder også personer som alene har påtatt seg oppgaver. Arbeidsbelastningen i foran nevnte organier er selvsagt svært forskjellig, avhengig av oppgavens størrelse. Selv om ingen spesielt fremheves, bør det være tillatt å nevne arbeidsgruppen innenfor Grubeutvalget. Uke etter uke, året igjennom om årstiden tillater det, møter de til dugnad på den fastsatte tirsdag og i tillegg, mange ekstra dager.

Lagets formann i tiden 29.4.1975 til 25.4.1981 var Markus Johnsrud. Fra 26.4.1981 har Nils Otto Larsen vært lagets formann. Siden 9.4.1978 har sistnevnte også i tillegg vært Grubeutvalgets formann. De har begge nedlagt et stort og krevende arbeide for Historielaget.

Det må i denne forbindelse også være tillatt å nevne Nora Unelsrød som har vært medlem av Historielagets styre i sammenhengende 15 år. Av personlige grunner finner hun nu å måtte frasi seg gjenvalg på kommende årsmøte. Hun har vært et verdifullt styremedlem som har utført de oppgaver som er blitt pålagt henne, på beste måte.

Skoger Historielag vil i årene som kommer møte nye og krevende oppgaver. Kan bare den samme "glød" innen laget gjøre seg gjeldende som i de forløpne 15 år, vil lokalhistorien føre til ytterligere berikelse og glede for de mange. Historielaget har idag 275 medlemmer.

Odd Marheim.

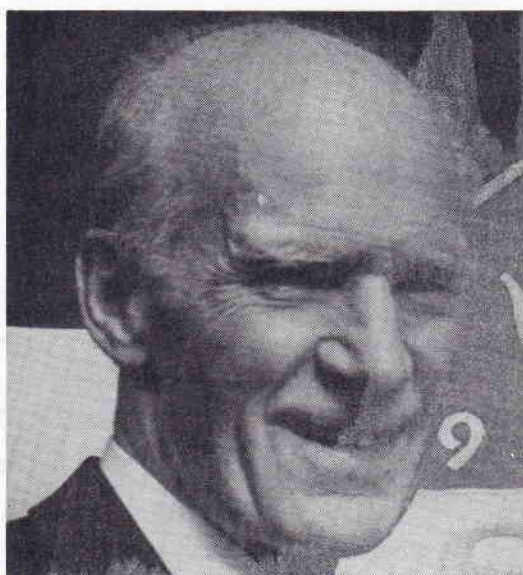
EN IDRETTENS HEDERSMANN.

Det var en oktoberkveld i 1969.

I Gulskogen Idrettspark var det forhåndssalg av billetter til Strømsgodset Idrettsforenings første cup-finale i fotball på Ullevål. Hundrevis var møtt fram. En mann i begynnelsen av sekstiårene nådde omsider enden av køen og forlangte to billetter til hovedtribunen. - Utsolgt ! - Hva med svingene ? - Dessverre utsolgt der også.

Mannen fant sykkel sin og trakket mismodig hjem. For mindre enn halvthundre år siden hadde han selv vært en av heltene, som folk reiste lange veier for å se. Beundret og tiljublet, både på fotballbanen og i skihoppet. Den gang var han alle Strømsgodset-gutters ideal, fullt på høyde med dagens Steinar Pettersen, Thorodd Presberg & co. Selv om det, først og fremst det var i skibakkene han gjorde seg kjent, fra landsende til landsende.

Mannen var ERLING AMUNDSEN, mitt og hundrevis av andre gutters store forbilde fra 1920 årene og utover. Erling Amundsen ble født på Pukerud, og det var vel hans eldre og ikke ukjente brødre Ingvald og Arthur som ga ham de første impulser og instruksjoner i småbakkene og sprett-hoppene der oppe. Det var de som lærte ham å eksperimentere med parafinvoks og skismørning, kokt på morens vedkomfyr og senere festet til skiene ved hjelp av et varmt strykejern. Så fikk da også brødrene lønn for sin omsorg for veslebroren. Det viste seg snart, at denne karen hadde hopper-talenter langt ut over det vanlige.

Erling Amundsen.

BEGYNT TIDLIG.

Det vil føre for langt å omtale alle Erling Amundsens bragder i skibakker rundt om i landet. Han startet i sitt første hopprenn for SIF allerede som tiåring. Jeg tar det med her fordi det var i Damåsbakken på Konnerud. Der fikk han tredjepremie og ekstrapremie for beste prestasjon i forhold til alderen.

I årene fremover deltok han så i en lang rekke gutteskirenn flere steder i distriktet og hentet en god del sølv hjem. Men det var som junior-hopper at han for alvor gjorde seg bemerket.

Det var i 1925. Den gang fantes det på våre kanter av landet ingen snø før langt ut på ettervinteren. Erling var derfor helt uten trening, da han startet i et av landets største skirenn den gang - i Lysegårdbakken på Lillehammer. Her tangerte han bakkerekorden på 38 1/2 meter og vant juniorklassen. Senere ble det 2. premie i Holmenkollen. Etter at det ut på vinteren var kommet snø i Konnerudkollen, ble han annenmann i et spesial-hopprenn som ble arrangert der.

TOPP-SESONGEN.

I 1926 vant

Erling Amundsen alle renn han deltok i, bortsett fra to, der han ble henholdsvis nummer to og tre. Listen over førstepremier ble lang. Den som ruvet mest, var vel den han fikk for seieren i Nordiske Skidspelen, som ble arrangert i Fiskartorpet, Stockholm. Ennå husker jeg telegrammet fra Skiforbundets daværende president Einar Fr. Lindboe til Strømsgodset Idrettsforening med meldingen om Erlings triumf. Det ble rammet inn og hang i mange år i foreningens daværende klubblokale i Ungdomshuset på Gulskogen.

Blant seirene i 1926 kan ellers nevnes Holmenkollen, Hovedlandsrennet i Konnerudkollen - det daværende NM - Solbergbakkerennet i Bærum, landsrenn og kretsrenn med videre.

KNESKADE FIKK FØLGER.

Året etter startet han i seniorklassens kombinert og vant en rekke førstepremier og Damenes pokaler, men på ettervinteren fikk han en kneskada som han skulle slite med i flere år og sette ham utenfor de store internasjonale konkurranser. Men mot slutten av 1928 sesongen syntes han kneet var noe bedre og prøvde seg igjen i 4 renn. Et av dem var Mercantiles jubileumsrenn i Midtstubakken, der han vant over de norske og amerikanske deltakerne som nettopp var kommet hjem fra vinter- OL i St. Moritz. Selv hadde Erling måttet stå over OL-uttagingsrennet tidligere på sesongen. Men til tross for kneskaden kunne Erling Amundsen gjøre opp 1928-sesongen med tre første, tre Damenes pokaler og en annenpremie. På grunn av den vanskelige

kneskaden ble det dårlig med renn-deltakelsen i årene fremover, men noen førstepremier ble det. I 1934 ble han nummer to i uttakningsrennet til VM, men skaden nektet ham VM-deltakelsen. I 1934 var han foreningens ski-oppmann.

HOPPTRENER.

Etter krigen vant Erling Amundsen kretsmeisterskapet i eldste klasse i 1946 og 1947. I 1947 deltok han i Norges Skiforbunds trenerkurs og avsluttet som bestemann. Dette førte til at han ble Skiforbundets faste hopptrener i to år og virket da for det meste i Nord-Norge.

Erling Amundsen har skikretsens høyeste utmerkelse - Gullmerket - og fra 1952 har han hatt hederstegnet til Skiklubben Norge i Chicago.

FOTBALL.

Men den eminente skihopperen måtte også finne utløsning for sin idrettsinteresse i sommer-sesongene. Han begynte å spille fotball på Strømsgodsets juniorlag i ca. 1920. Året etter ble han kretsmeester i C-klassen, og etter å ha rykket opp på A-laget, ble han kretsmeester der i 1926. I 1936 ble han reserve på landslaget. Erling Amundsen var en av Strømsgodsets beste fotballspillere i en årrekke. Han spilte på nesten alle plasser og deltok aktivt fram til 1938. I 1933 var han fotball-oppmann.

ET EKSEMPEL.

Erling Amundsen var den første som gjorde Strømsgodset Idrettsforenings navn landskjent. Ved sine idretts-prestasjoner og fine fremferd på og utenfor idretts-arenaene ble han i en årrekke et mønster for ungdommen. For dem ble han selve legemliggjørelsen av idrettens motto om en sunn sjel i et sunt legeme. Også for sine jevnaldrende har han kunnet stå som et lysende eksempel, når det gjelder kameratskap og sportsmannsånd: Alltid positiv. Alltid real.

Alltid hjelpsom og villig til å ta et tak, der det trengtes. La meg i fleng nevne dugnads-innsatser i den gamle Rødbakken på Gulskogen, i Konnerud-kollen gjennom mange år, i byggingen av SIF-hytta og opparbeidelsen av Kavlemyrbakken. På SIF-hytta deltok han i en lang årrekke i serveringspuljene, og inntil for et par år siden i festkomitéen i SIFs Eldres avdeling. Det skulle være unødvendig å opplyse at han er en av de ytterst få æresmedlemmer i sin forening. Han er og var en idrettens hedersmann. Og nå nærmer han seg de fireogåtti.

- - -

La meg komme tilbake til begynnelsen av denne artikkelen. Det var relativt unge mennesker som betjente billettluken i Gulskogen Idrettspark den oktoberkvelden i 1969.

Ingen kan bebreide dem at de ikke kjente sin aldrende klubbkamerat. Der kom jo fotballinteresserte fra hele distriktet. Men andre hadde kjent ham, og foreningens hovedstyre sørget for hovedtribune-billetter for Erling Amundsen både til den første finalekampen og omkampen mot Fredrikstad Fotballklubb. Så fikk han da likevel ring-side se "dagens helter" vinne historiens første Norges-mesterskap for sin klubb ! Men det ble fler siden.

Tidens guder er dens menn, heter det. Mange vil synes at de glemmes fort. Men i skihistorien vil ERLING AMUNDSENS navn leve videre, lenge etter at han selv kan glede seg over nye generasjoners bragder.

Oddmund Aaserud.

FORLATTE BOPLASSER - STIER OG VEIER I DEN TIDLIGERE SKOGER KOMMUNE.

Det rent oser av historie og forgangen tid over et emne som dette, - og her aner en historiens vugge hva angår bosetting med utviklende næringsliv og kultur. Her finnes røtter og linjer til det samfunn som omgir oss idag, - og det er vel nettopp dette - en form for nysgjerrighet og en trang til viten som er opptakten til historielagene rundt om, så også Skoger Historielag. Dette synes å bli forsterket i vedtektene til vårt historielag hvor § 1 lyder:

"Skoger Historielag har som formål å verne om kulturminner, samle muntlige og skriftlige tradisjoner om liv og arbeid i eldre tider og spre kunnskap om fortiden i området. Dette søkes oppnådd bl.a. ved å samle, registrere og restaurere minner av historisk interesse som knytter seg til nærings- og kulturliv, til slekter, gårder og boplasser."

Målsettingen her er klar, og på denne bakgrunn oppnevnte historielaget alt i starten en komite for registrering av forlatte boplasser, - og en komite for registrering av stier og veier.

BOPLASSKOMITEEN som den kom til å hete, fikk til oppgave og stedfeste selve boplassen, men også å gi den en historisk bakgrunn, så langt det var mulig.

Vår tidligere Skoger Kommune ble delt opp i roder som igjen ble fordelt på komitemedlemmene. Det var et omfattende og mangfoldig arbeid de her

hadde foran seg.

Det kunne være greit nok å finne tilbake til beliggenheten av de enkelte boplasser, - vel å merke med hjelp av kjentfolk. Verre ble det når stedet skulle gis en historisk fortid med årstall og navn. I dag, med all verdens tekniske hjelpemidler sier vi ofte "- OM VI BARE HADDE HATT---", men det var bare ikke slik.

Folk kunne i mange tilfeller ikke engang skrive, - derimot gikk det på å huske, om en hadde interesse og holdning for det. Men dette ble skallet noe av for hver generasjon.

Bygdeboken for Skoger og andre skrifter kunne i noen tilfeller være et hjelpemiddel, men vi har hatt god hjelp av mange eldre som har kommet med verdifulle opplysninger.

Det produkt som foreligger er det beste komiteens medlemmer har kunnet fremskaffe ut fra kilder og tilgjengelig underlagsmaterieell. Dette har resultert i god beskrivelse av enkelte plasser, mens andre har fått mindre, - noen er ikke beskrevet i det hele tatt. Noe som er beklagelig, men det har da ikke vært kjent for komiteen. At den historiske fremstilling kan bryte med noens kjennskap til stoffet er vi oppmerksom på, men er det ikke ofte slik historien er.

STIER OG VEIER.

Stier og veier har nok opprinnelig sin bakgrunn i tidens boplasser, - og en videreføring i tiden og den kulturelle utvikling.

Kirker og de kirkelige handlinger står ofte sentralt i dette bilde.

Stier og rideveier som etter hvert ble tråkket opp og senere utvidet til kjerreveier, hadde det til felles at de gikk til eller om kirken, og det vil si Skoger Gamle Kirke. Ofte ble disse veiene kalt "kirkeveien".

Hadde Kongen vært i terrenget som tilfellet er i øst-bygda, hvor Kongen hadde ridd fra Tangen - over Nordbykollen/ Eik og videre sydover i Vestfold, ja, så fikk denne selvsagt navnet "kongeveien".

Senere da grubedriften tok til på Konnerud og hvor Grev Wedel Jarlsberg i den første tiden var eier, ble malmen i noen tilfeller fraktet til Selvik i Sande. Her finnes opprinnelsen til bygdeveien for Konnerud - Skoger gml. kirke/Hanevoll og sørover mot Sande. Verkselva med sine mange små industrier som sagbruk, møller og teglverk brakte også behov for adkomstveier. Dengang var det ikke ofte en hadde behov for å skulle til byen/Drammen, penger til en slik utflukt var det smått med. Måtte de allikevel en tur, så gikk det til fots den beneste veien.

Komiteens medlemmer skal ha en stor TAKK for den tid og det arbeide som er nedlagt.

Hans Halden.

Slektshistorielaget
Vestfold og Buskerud,
har nå en avd. i Drammen.

Er dette noe for deg som ønsker å lete etter dine røtter ?

Møtene holdes på den gamle "Latinskolen" i lokalene til De skolehistoriske samlinger.

Møtedag er den
2. onsdag hver måned
kl.18.00.

Vi er 44 stk. fra områdene rundt her.

Vel møtt, du finner sikkert kjente.

" DET DRAMATISKE SELSKAB "

SKOGER HISTORIELAGS TEATERGRUPPE.

Teatergruppa har lagt bak seg et travelt og meget virksomt år slik som tidligere. I anledning skolejubileet i Norge hadde Goro Halden dramatisert en skoletime fra "OMGANSSKOLEN" I 1890-ÅRA.

Det var dramatisering av en undervisningstime som foregikk langt inne på skogen i Vestbygda i Skoger for ca. 100 år siden.

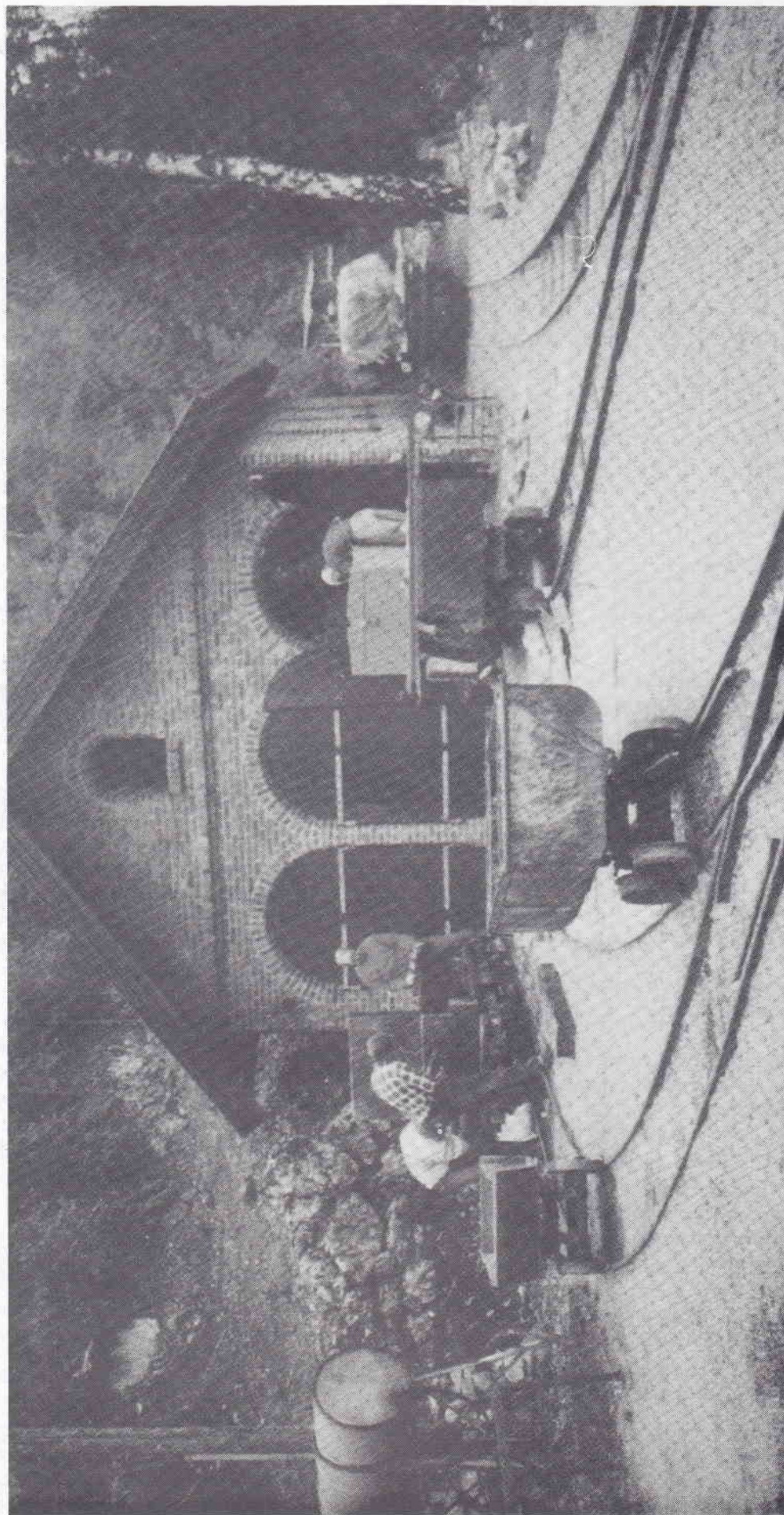
Goro er uovertruffen når det gjelder forfatterskap. I sommeren som gikk, har hun tatt for seg sagnet om Hanevals-kyrkja i Skoger rundt år 1000, og beskrevet hvorledes det gikk for seg med overgangen fra det hedenske hov til den kristne Olavs-kyrkja, og om hvordan bøndene i Skoger tok i mot den nye tro.

Hun har gjennomgått en mengde historisk stoff og bøker om denne tiden. Kildene er mange, for dette er en historisk interessant tid for hele landet. Stykket er lagt til Skoger gamle kirke og Haneval gård. Eieren på Haneval har nok en gang lovet at vi skal få disponere et passende areale til formålet. Stoffet er allerede gjennomgått, og de aller fleste roller besatt, og leseprøver er i gang. Stykket er tenkt spilt i mai, hvis regn, i august.

For å sitere Goro:

"Det har været en hard og krevende jobb, og jeg håper at det vil lykkes oss å få satt spillet i scene i den rette atmosfære på Haneval. Jeg tror det vil bli et vellykket spill, om vi bare har mot og krefter til å fremføre det. Men det vil kreve mye arbeid med kostymer og utstyr. Måtte vi bare lykkes også denne gang."

Sekretæren

Lok og vognhall v/kontaktstollen i Baklia. Foto: Erik Bjørlow Larsen.